

บทที่ 4

ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง

แนวความคิดเกี่ยวกับผู้มีสิทธิคัดค้านเลือกตั้งตามกฎหมายเลือกตั้งไทย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมคุ้มครองการเลือกตั้งและสิทธิของผู้เลือกตั้ง โดยคุ้มครองให้การเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม เป็นเครื่องแสดงออกถึงซึ่งเจตจำนงอันแท้จริงของประชาชน ดังนั้น เมื่อเกิดการทุจริตคดโกงหรือเกิดข้อบกพร่องขึ้นในการเลือกตั้ง จึงให้สิทธิผู้มีส่วนได้เสียร้องคัดค้านได้ ส่วนบุคคลใดจะเป็นผู้กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีมาแต่เดิมตามกฎหมายเลือกตั้งฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างเวลาที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 มาตรา 34 ได้บัญญัติถึงผู้มีสิทธิคัดค้านไว้กว้างมากโดยบัญญัติไว้ว่า "บุคคลใดมีความเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบ ผู้นั้นมีสิทธิที่จะร้องคัดค้านต่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้"

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 มาตรา 35 ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้แก่ "ผู้แทนตำบลในจังหวัดซึ่งเห็นว่าการเลือกตั้งในจังหวัดนั้นมิได้เป็นไปโดยชอบ"

ผู้แทนตำบลคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยในระยะเริ่มแรกที่มีการเลือกตั้งขึ้นในประเทศไทย ราษฎรไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง แต่จะออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล ๆ ละหนึ่งคน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอีกทีหนึ่ง

และตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 (ฉบับที่ 2) มาตรา 33 บัญญัติถึงผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งไว้ได้แก่ "บุคคลใดที่เห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบ"

ต่อมาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2479 มาตรา 51 บัญญัติให้ "ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งซึ่งเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ" เป็นผู้มีสิทธิร้องคัดค้านฯ จะเห็นได้ว่ากฎหมายเลือกตั้งฉบับนี้ได้บัญญัติถึงตัวบุคคลผู้มีสิทธิคัดค้านแตกต่างไปจากกฎหมายเลือกตั้งฉบับก่อน ๆ โดยได้เริ่มจำกัดตัวบุคคลผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งจากเดิมซึ่งไม่ได้จำกัดเลย กล่าวคือก่อนหน้านั้นบุคคลใดก็ได้ที่เห็นว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบสามารถร้องคัดค้านได้ แต่ตามกฎหมายเลือกตั้งฉบับนี้บัญญัติเฉพาะ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งซึ่งเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบเท่านั้นจึงจะเป็นผู้มีสิทธิร้องคัดค้านได้

คำสั่งศาลฎีกาที่ 409/2489 ได้วินิจฉัยว่าตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2479 มาตรา 51 บัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละเขตไม่ว่าเขตใด ถ้าเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตของตนมิได้เป็นไปโดยชอบสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ ก็มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดซึ่งเขตเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ ศาลแห่งนั้นมีอำนาจเหนือคดีคัดค้านการเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี ผู้ร้องจะมาร้องคัดค้านการเลือกตั้งนอกเขตที่ตนไม่มีสิทธิไม่ได้ จะร้องได้แต่เฉพาะภายในเขตของตน

ตามกฎหมายเลือกตั้งฉบับต่อมาคือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 มาตรา 60 บัญญัติว่าผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งได้แก่ "ผู้เลือกตั้งผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง หรือผู้แทนพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดได้รับเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยชอบ"

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 มาตรา 62 บัญญัติว่าผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งได้แก่ "ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งเห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบอันสมควรที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่" จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้ได้บัญญัติจำกัดผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งไว้ทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2499 สำหรับผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2522 ก็ได้จำกัดผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งไว้เช่นกันดังจะได้นำมาพิจารณาดังต่อไปนี้คือ

ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งพิจารณาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 บัญญัติว่าผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้แก่ ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น² สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ผู้เลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาแล้ว "ผู้เลือกตั้ง" ดังกล่าวนี้น่าหมายถึง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งได้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้คือ

(1) เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด³

²พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 78.

³ในกรณีที่บิดาเป็นคนต่างด้าว จะต้องมีความประพฤติเฉพาะเพิ่มเติมตามที่ระบุไว้ในมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522.

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง

(3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง และ

(4) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง⁴

ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดบ้างที่จะมีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้จะได้อีกพิจารณา ดังนี้

1.1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ในกรณีนี้ไม่เป็นปัญหาเนื่องจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า "เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืน....ฯ" จะเห็นได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ย่อมอยู่ใกล้เหตุการณ์และได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างชัดเจนที่สุด หากมีการกระทำผิดทุจริตคดโกงในการเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิคัดค้านได้

1.2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นที่ไม่ได้มาใช้สิทธิ บุคคลดังกล่าวนี้จะมีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้ง ก็จะทำให้เห็นว่าผู้ที่จะปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ของมหาชน ฉะนั้น แม้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะมีได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ย่อมมีสิทธิคัดค้านได้เช่นเดียวกัน⁵

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 มาตรา 93.

⁵ พนม เอี่ยมประยูร, "การคัดค้านการเลือกตั้ง," วารสารนิติศาสตร์ 18

1.3 ผู้ที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 ถือว่าสละสิทธิลงคะแนนตามมาตรา 59 กรณีดังกล่าวนี้คือ ผู้เลือกตั้งผู้ใดแม้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหน่วยเลือกตั้งใดก็ตาม ถ้าไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งและไม่ดำเนินการขอเพิ่มชื่อตามมาตรา 28 ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ให้ถือว่าผู้เลือกตั้งนั้นสละสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งที่มุ่งปกป้องผลประโยชน์ของมหาชนแล้ว กรณีนี้ก็เช่นกัน แม้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นจะไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และไม่ดำเนินการขอเพิ่มชื่อให้ถูกต้องจนถูกถือว่าสละสิทธิแล้วก็ตาม เมื่อมีการกระทำผิดทุจริตคดโกงขึ้นในการเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวก็น่าที่จะมีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งดังกล่าวได้

1.4 ผู้ที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 ถือว่าจะใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งนั้นอีกไม่ได้ตามมาตรา 61 กรณีดังกล่าวนี้คือ ผู้เลือกตั้งผู้ใดได้รับบัตรเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนแล้วไม่ประสงค์จะลงคะแนน ให้คืนบัตรเลือกตั้งแก่กรรมการตรวจคะแนน ให้กรรมการตรวจคะแนนบันทึกการไม่ลงคะแนนนั้นไว้ในบัญชีรายชื่อเลือกตั้ง และผู้เลือกตั้งผู้นั้นจะใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนั้นอีกไม่ได้ สำหรับกรณีนี้ก็เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งที่มุ่งปกป้องผลประโยชน์ของมหาชนแล้ว แม้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะลงคะแนนและคืนบัตรเลือกตั้งแก่กรรมการรวมทั้งมีการบันทึกไว้ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้วก็ตาม เมื่อมีการทุจริตคดโกงเกิดขึ้นในการเลือกตั้ง บุคคลดังกล่าวก็น่าที่จะมีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้

1.5 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่น ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.2522 มาตรา 78 บัญญัติไว้แต่เพียงว่าผู้เลือกตั้งที่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบเท่านั้น โดยเหตุนี้ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.2522 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่น แม้จะอ้างว่าเห็นหรือรู้ว่าการเลือกตั้งหรือการที่บุคคลใดได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งอื่นที่ตนไม่มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปโดยมิชอบ ก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านได้

1.6 กลุ่มหรือคณะบุคคลที่รวมตัวกัน หลังเกิดสอคล้องดูแลการเลือกตั้ง กลุ่มหรือคณะบุคคลดังกล่าวนี้ เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มอาสาสมัครที่รวมตัวกันหลังเกิดสอคล้องดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 แล้ว กลุ่มหรือคณะบุคคลดังกล่าวนี้ก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งที่ได้ไปพบเห็นมาได้ เว้นแต่สมาชิกของกลุ่มจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและร้องคัดค้านขึ้นโดยส่วนตัว

2. ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 ให้สิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองเมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมได้

2.1 ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น สำหรับกรณีนี้ไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พ่ายแพ้ไม่ได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ย่อมมีสิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งที่ตนเห็นว่าไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมได้โดยตรง

2.2 ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่น กรณีดังกล่าวนี้ เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 แล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้นั้นจำกัดเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้น ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่น แม้จะเห็นว่าการเลือกตั้งหรือการที่บุคคลใดได้รับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นที่ตนไม่ได้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม ก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านได้แต่ประการใด

2.3 ผู้ที่ทุจริตในการเลือกตั้งด้วยกัน ปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้โดยฝ่ายผู้ถูกร้องคัดค้านการเลือกตั้งตั้งประเด็นต่อผู้ว่า ผู้ร้องใช้สิทธิทางศาลโดยไม่สุจริตเพราะ

ผู้ร้องหว่านเงินซื้อเสียงจูงใจผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ด้วย หรือกระทำการทุจริต
 คดโกงวิธีการต่าง ๆ ที่ถือเป็นมูลเหตุให้มีการเพิกถอนการเลือกตั้งได้ และตามทางพิจารณา
 ได้ความเช่นนั้นจริง กรณีดังกล่าวนี้ศาลจะยกคำร้องได้หรือไม่ ซึ่งมีผู้เสนอความเห็นไว้ว่ามีแง่
 ชวนคิดว่าการใช้สิทธิของผู้ร้องจะต้องกระทำโดยสุจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา 5 เมื่อการใช้สิทธิเป็นไปโดยไม่สุจริต เนื่องจากผู้ร้องปฏิบัติฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติ
 การเลือกตั้ง ผู้ร้องก็น่าจะไม่มีอำนาจฟ้อง ทั้งนี้อาจมีความเห็นแย้งว่า ไม่สมควรไปคำนึงถึง
 ความไม่สุจริตของผู้ร้องแต่ประการใด เพราะพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง^๔ เป็นกฎหมายพิเศษ
 เปิดโอกาสให้ผู้สมัครร้องคัดค้านได้ ทั้งการเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ
 ข้อสำคัญศาลควรพึงเล็งว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือไม่ สมควรให้มีการเลือกตั้งใหม่
 หรือไม่เท่านั้น มาตรา 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์น่าจะอยู่ใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญ
 ศาลจะอ้างเป็นเหตุยกคำร้องไม่ได้^๕

กรณีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นด้วยที่ว่า การเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมือง
 เมืองตามรัฐธรรมนูญ จึงควรพิจารณาว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยชอบหรือไม่เป็นสำคัญ แต่โดย
 ความเคารพการร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีใช้สิทธิทางแพ่งแต่อย่างใด
 แต่เห็นว่าการเลือกตั้งและการร้องคัดค้านการเลือกตั้งนี้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
 ซึ่งจัดเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจึงถือเป็นกฎหมายมหาชนมิใช่กฎหมายแพ่งอันเป็นกฎหมาย
 เอกชนดังที่เข้าใจกัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงตัวสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งเองจะเห็น
 ได้ว่ามีขึ้นเพื่อคุ้มครองให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม อัน
 ถือเป็นประโยชน์สาธารณะของประชาชนทั้งประเทศมิใช่ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ
 เจาะจงดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

^๔ เลิศยร ลิ้มปิษเฐียร , "ปัญหาเกี่ยวกับคดีคัดค้านการเลือกสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร." คุลนาท 21 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2517) : 39.

3. พรรคการเมือง

สำหรับในกรณีนี้แยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

3.1 พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครเข้ารับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 พรรคการเมืองที่มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้นี้ โดยปริยายย่อมหมายถึงพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันทั่วประเทศไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และในแต่ละเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองดังกล่าวส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้ง และจะส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขต⁷

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 พรรคการเมืองดังกล่าวนี้ยังจะต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครเข้ารับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นด้วย

3.2 พรรคการเมืองที่ไม่ได้ส่งสมาชิกสมัครเข้ารับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 พรรคการเมืองที่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้จะต้องเป็นพรรคการเมืองซึ่งส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้น เพราะฉะนั้น พรรคการเมืองที่ไม่ได้ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แม้จะอ้างว่าพบเห็นการทุจริตคดโกงในการเลือกตั้ง หรือเห็นว่าการที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปโดยมิชอบในเขตเลือกตั้งที่พรรคตนไม่ได้ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง ก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้ง

⁷รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 มาตรา 95 วรรค 1.

4. พนักงานอัยการ

ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 2 (5) บัญญัติว่า "พนักงานอัยการหมายถึงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการ หรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้" ซึ่งปกติคำว่า "พนักงานอัยการ" หมายความว่าพนักงานอัยการสังกัดกรมอัยการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ว่าต่างและแก่ต่าง และมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 และกฎหมายอื่น ๆ ที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอัยการหรือพนักงานอัยการเช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น"

ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ.2498 มาตรา 11(1) ในคดีอาญา พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ และตามมาตรา 11(2) ในคดีแพ่ง พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง กับมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

สำหรับในคดีคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ.2522 มาตรา 78 มิได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ นอกจากบุคคลตามที่กำหนดไว้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกเสียจากว่าพนักงานอัยการจะใช้สิทธิในฐานะที่ตนเป็นพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นร้องคัดค้านการ

ปัจจุบันได้มีประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รลช.) ฉบับที่ 47 เรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2515 ประกาศลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 ให้มีการจัดตั้งสำนักงานอัยการสูงสุดมีอัยการสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี และให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับราชการกรมอัยการไปเป็นของสำนักงานอัยการสูงสุด

เลือกตั้ง ส่วนในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พนักงานอัยการจะเป็นผู้ดำเนินคดีฟ้องร้องผู้กระทำผิดให้ได้รับโทษทางอาญาตามที่กำหนดไว้

เกี่ยวกับเรื่องบุคคลผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งดังกล่าวนี้ ในต่างประเทศก็ได้มีการกำหนดไว้เช่นเดียวกัน เช่น ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งได้แก่ บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่มีสิทธิเลือกตั้ง หรือประธานสภา Bundestag (The President of the Bundestag in his Official Capacity) หรือเจ้าพนักงานเลือกตั้งของท้องถิ่น (The Land Returning Officer) หรือเจ้าพนักงานเลือกตั้งของสหพันธ์รัฐ (The Federal Returning Officer)⁹

ในประเทศอังกฤษ บุคคลผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งได้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนดังต่อไปนี้คือ¹⁰

1. บุคคลผู้ได้ลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. บุคคลผู้ที่ยืนยันว่าตนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งนั้น
3. บุคคลผู้ที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งนั้น

จะเห็นได้ว่าในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและอังกฤษ ได้เปิดโอกาสให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้โดยไม่จำกัดว่าจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้น โดยในประเทศอังกฤษได้เปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งแม้จะอยู่นอกเขตเลือกตั้งก็มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง

⁹Geoffery Hand, Jaques Georgel and Chirstoph Sasse, European Electoral Systems Handbook (London : Butterworths, 1979), p.81.

¹⁰The Representation of the People Act 1949 S.108(1).

อื่นที่ตนเห็นว่ามีการทุจริตคดโกงหรือเกิดข้อบกพร่องขึ้นได้ ส่วนในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งก็มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งในเขตอื่นได้ สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งนี้ยังมีเลยไปถึงผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ของรัฐในบางตำแหน่งซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วย

ส่วนในประเทศฝรั่งเศส ตามรัฐกำหนด (L'ordonnance) ประกอบรัฐธรรมนูญมาตรา 33 ผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และบุคคลซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนพรรคการเมืองและสมาคมไม่สามารถร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้¹

บุคคลผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งของประเทศฝรั่งเศสนี้มีการจำกัดไว้ว่า จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นเท่านั้น ดังนั้นบุคคลบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งอื่นจึงไม่มีสิทธิ ส่วนในประเด็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามข้อมูลที่ค้นคว้าได้นั้นมิได้ระบุชัดเจนไปว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นประเภทเดียวหรือไม่ คงกล่าวไว้แต่เพียงว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สิทธิในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งเป็นสิทธิของผู้สมัครเป็นการส่วนตัว ไม่ครอบคลุมไปถึงผู้แทนซึ่งตั้งขึ้นในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่ผู้สมัครจะได้มอบหมายเป็นพิเศษให้มาร้องเรียน แต่สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้เฉพาะในเหตุที่เขาไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งและได้ยื่นเรื่องราวโดยถูกต้องแล้ว²

¹ Francois Luchaire, Le Conseil Constitutionnel (Paris : Economica, 1980), p. 296 - 298.

² Ibid., p.297 - 298.

บทวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกระบวนการและกลไกที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ คุ่มครองให้การเลือกตั้งดำเนินไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม การคัดค้านการเลือกตั้งเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียดำเนินการร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อองค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย เพื่อเพิกถอนการเลือกตั้งที่มีการทุจริตคดโกงหรือมีข้อบกพร่องเกิดขึ้น

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยฉบับแรก ๆ ไม่ได้บัญญัติจำกัดผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งไว้ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลใดก็ได้ที่เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบมิสิทธิร้องคัดค้านได้ ที่เป็นเช่นนั้นเห็นจะเป็นเพราะเหตุผลเช่นเดียวกันกับการไม่จำกัดมูลเหตุในการร้องคัดค้านการเลือกตั้งนั้นคือ เพื่อคุ้มครองให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม เพื่อคุ้มครองให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตจำนงอันแท้จริงของประชาชน อันหมายถึงประโยชน์ได้เสียอันสำคัญของรัฐหรือประโยชน์มหาชน สิทธิเลือกตั้งและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นของประชาชนทุกคน เมื่อมีการทุจริตคดโกงเกิดขึ้น ย่อมถือได้ว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบกระเทือน จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนที่มีความสามารถตามกฎหมายร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้ ได้รับการยอมรับและนำมายึดถือปฏิบัติอยู่ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศอังกฤษเช่นเดียวกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

แต่ยังมีอีกแนวความคิดหนึ่งที่ว่า หากเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้โดยไม่จำกัดแล้ว ก็จะทำให้มีการร้องคัดค้านกันอย่างพร่ำเพรื่อ ทำให้สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย และอาจก่อให้เกิดการกลั่นแกล้งใส่ร้ายกันได้ง่าย และจะทำให้มีคดีข้อพิพาทเกิดขึ้นมากมายก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อองค์กรผู้ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาด จึงกำหนดว่าควรยอมให้เฉพาะผู้มีส่วนได้เสียในผลของการเลือกตั้งและอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์เท่านั้นที่จะมีสิทธิ

ร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ โดยเหตุนี้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับต่อ ๆ มาภายหลังโดย เฉพาะพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฯ พ.ศ. 2522 จึงได้บัญญัติจำกัดผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งไว้ โดยกำหนดให้เฉพาะผู้เลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมี สมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้นที่จะมีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้

แนวความคิดในการจำกัดผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้งนี้ ในประเทศฝรั่งเศสก็ได้ยึดถือปฏิบัติอยู่ ซึ่งแม้กระทั่งพรรคการเมืองก็ไม่มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้

อย่างไรก็ตามเมื่อได้พิจารณาเหตุผลทั้งสองด้านดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่า น่าที่จะได้มีการพิจารณาทบทวนถึงแนวความคิดเกี่ยวกับผู้มีสิทธิคัดค้านการเลือกตั้ง เนื่องจาก ประโยชน์ได้เสียอันสำคัญของรัฐหรือประโยชน์มหาชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเหตุที่เมื่อมีการ ทุจริตคดโกงหรือมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิใช่เพียง ประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบกระเทือนเพราะนักการเมืองที่ทุจริต คดโกงในการเลือกตั้ง เมื่อสามารถเข้าไปมีตำแหน่งหน้าที่ในทางนิติบัญญัติหรือบริหารประเทศ ก็มักจะทุจริตคอร์รัปชั่นเพื่อถอนทุนและแสวงหาผลประโยชน์ให้ตัวเองและพวกพ้อง ซึ่งจะเป็น การบั่นทอนทำลายและสร้างปัญหาแก่ประเทศชาติในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในทางสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง

นอกจากนี้ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ควรให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนทุกคน การที่ประชาชนได้เลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่บริหาร ประเทศชาติบ้านเมือง จุดประสงค์สูงสุดก็เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มิใช่เพียงเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดโดยเฉพาะ ดังนั้น หากมีการทุจริตคดโกงเกิดขึ้นในการเลือกตั้งจึงเห็นได้ว่าประชาชนทั้งประเทศเป็นผู้ได้รับความเสียหาย มิใช่เพียงผู้เกี่ยวข้องในเขตเลือกตั้งที่มีการทุจริตคดโกงนั้นเท่านั้น

สำหรับปัญหาที่ว่าหากปล่อยให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งโดยไม่จำกัดบุคคลผู้มีสิทธิ คัดค้านแล้ว จะทำให้มีการร้องคัดค้านกันอย่างพร่ำเพรื่อ ทำให้สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย

อาจมีการกลั่นแกล้งใส่ร้ายกันได้ง่าย และจะทำให้มีคดีขึ้นมาสู่ศาลมากมายสามารถป้องกันแก้ไขได้ดังนี้

1. ปัญหาการคัดค้านการเลือกตั้งที่อาจเกิดขึ้นอย่างพร่ำเพรื่อ หรืออาจมีการกลั่นแกล้งใส่ร้ายกัน ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายนั้น สามารถป้องกันแก้ไขได้โดยการกำหนดให้มีการวางเงินประกันเมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ดังเช่นในประเทศอังกฤษที่ได้มีการกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต้องวางเงินประกันจำนวน 1,000 ปอนด์สำหรับค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ผู้ร้องจะต้องจ่ายให้แก่พยานหรือผู้ต้องคำร้อง หากไม่มีการวางเงินประกันภายในเวลาที่กำหนดศาลเลือกตั้งก็จะสั่งยกคำร้อง ซึ่งจะเป็นการป้องกันไม่ให้มีการกลั่นแกล้งใส่ร้ายกันได้ง่าย เพราะหากไม่เป็นความจริงก็อาจถูกริบเงินประกันได้ นอกจากนี้ก็ยังสามารถฟ้องให้ได้รับโทษทางอาญาอีกทางหนึ่งด้วย ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่ากำหนดให้มีการวางเงินประกันดังกล่าวจะทำให้เป็นการปิดกั้นสิทธิของคนจนที่ไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอสำหรับวางเป็นประกันเพื่อร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ซึ่งเท่ากับเป็นการขัดต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ในประเทศอังกฤษได้มีการเปิดโอกาสให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้โดยมิได้จำกัดตัวบุคคลผู้มีสิทธิร้องคัดค้านตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศอังกฤษได้แก่ บุคคลหนึ่งหรือหลายคนดังต่อไปนี้คือ บุคคลผู้ได้ลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง หรือผู้มีสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือบุคคลผู้ที่ยืนยันว่าตนเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในการเลือกตั้งนั้น หรือบุคคลที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งคนหนึ่งในการเลือกตั้งนั้น โดยเหตุนี้จะเห็นได้ว่าบุคคลทั่วไปแม้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเขตอื่น เมื่อพบเห็นว่าการทุจริตคดโกงเกิดขึ้นก็มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ ดังนั้นผู้ที่ต้องการร้องคัดค้านการเลือกตั้งแต่ตนเองไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอ หรืออาจเกรงกลัวอิทธิพลของนักการเมือง ก็อาจแจ้งหรือส่งข้อมูลหลักฐานให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อสังเกตสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษาอาสาสมัครดูแลการเลือกตั้ง ที่มีกำลังทรัพย์เพียงพอในการวางเป็นประกันและไม่เกรงกลัวอิทธิพลของนักการเมืองร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ นอกจากนี้ยังควรที่จะได้มีการพิจารณาทบทวนถึงความเหมาะสมในการให้อำนาจพนักงานอัยการเป็นผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ด้วย เพราะเมื่อพิจารณาในแง่ที่พนักงานอัยการมีฐานะเป็นทนายของแผ่นดิน เมื่อเกิดการทุจริต

คดีโกงในการเลือกตั้งย่อมจะส่งผลเสียหายต่อสังคมส่วนรวมด้วย ซึ่งแนวทางที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ น่าที่จะได้มีการนำมาปรับใช้ในประเทศไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะชาวชนบทยังขาดการเรียนรู้ทางการเมืองและมักไม่ค่อยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของตน ทั้งยังเกรงกลัวอิทธิพลของนักการเมือง จึงมักไม่ค่อยกล้าที่จะร้องคัดค้านการเลือกตั้งซ้ำร้ายยังตกเป็นเครื่องมือในการทุจริตคดีโกงด้วย

อย่างไรก็ตาม อาจมีข้อโต้แย้งต่อไปอีกว่าวิธีการนี้อาจเป็นช่องทางให้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือกลั่นแกล้งแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองได้ กรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า หากมีการกลั่นแกล้งใส่ร้ายกันก็อาจถูกริบเงินประกันได้ ทั้งอาจต้องได้รับโทษทางอาญาฐานเบียดความเท็จด้วย นอกจากนี้กลุ่มบุคคลบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่มีความคิดบริสุทธิ์ มีการศึกษา และมีจิตสำนึกต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นไปได้ยากที่จะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง และเมื่อพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วหากปล่อยให้บุคคลผู้ที่ทุจริตคดีโกงในการเลือกตั้งได้เข้าไปมีตำแหน่งหน้าที่บริหารประเทศชาติบ้านเมืองแล้ว ระบบธุรกิจการเมืองที่มีการกอบโกยผลประโยชน์และถอนทุนการทุจริตคอร์รัปชัน จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติบ้านเมือง เป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยและเป็นผลร้ายยิ่งเสียกว่าการสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เสียอีก

2. สำหรับปัญหาที่ว่าหากปล่อยให้มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้โดยไม่จำกัดผู้มีสิทธิร้องคัดค้านการเลือกตั้งแล้ว จะทำให้มีคดีคัดค้านขึ้นมาสู่ศาลมากมาย ซึ่งศาลเองก็มีภาระหน้าที่ในการพิจารณาคดีอาชญากรรมคดีอาชญากรรมอยู่แล้ว ปัญหานั้นนอกจากการป้องกันแก้ไขโดยการกำหนดให้มีการวางเงินประกันแล้ว ยังจะเกี่ยวพันถึงการปรับเปลี่ยนองค์กรผู้ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีคัดค้านการเลือกตั้งด้วย โดยน่าที่จะมีองค์กรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีความเป็นกลางเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีคัดค้านการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 6

ดังนั้นจึงน่าที่จะให้ประชาชนโดยทั่วไปได้มีสิทธิร้องทุกข์คัดค้านการทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และมีสิทธิฟ้องคดีคัดค้านการเลือกตั้งได้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น นาย ก ซึ่งแม้จะมีชื่อผู้เลือกตั้งในเขตกรุงเทพฯ แต่เป็นผู้เลือกตั้งในเขตจังหวัดอื่น ได้มาเห็นการกระทำอันมิชอบในการเลือกตั้งที่กรุงเทพฯ เช่นนี้อาศัยที่นาย ก ก็เป็นผู้เลือกตั้ง เป็นราษฎรที่มีส่วนเป็นเจ้าของประเทศ ทั้งเป็นผู้เสียภาษีอากรให้แก่บ้านเมืองด้วย ประกอบกับการกระทำอันมิชอบในการเลือกตั้งนั้นเป็นการละเมิดต่อกฎหมายมหาชน นาย ก ก็ควรจะมิสิทธิที่จะร้องทุกข์หรือฟ้องคดีคัดค้านการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ หรือในจังหวัดอื่นได้ด้วย^{๑๓}

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๑๓} สมาคมทนายความแห่งประเทศไทย, ข้อสังเกตและเหตุผลประกอบ : ข้อยุติในการล้มมนาทางวิชาการกฎหมายเกี่ยวกับ "การเลือกตั้ง 2521" (กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2521), หน้า 26.